Anul al 54-lea 10 Pagini EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei } 10 Pagini Nr. 309 Marţi 9 Noembrie 1937

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CALATORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALA

Problema bănăţeană

Atât după datele statistice publicate în Buletinele demografice ale României, cât şi după diferite studii şi anchete ce s'au făcut după unire de către personalităţi calificate, reese că Banatul se menţine într'o linie de deficienţă biologică îngrijorătoare şi în deosebi populaţia românească a acestei provincii este într'o accentuată inferioritate din punctul de vedere etnic-social, faţă de populaţia celorlalte ţinuturi.

Banatul este singura provincie din ţară — se spune într'un număr al **Buletinului demografic al României** — care dă deficit biologic şi încă deficit considerabil.

Natalitatea cea mai mică se înregistrează în Banat: 14 la sută, faţă de o mortalitate generală de 20 la sută şi de o mortalitate infantilă de 19 la sută.

Dintre copiii născuţi, 20 la sută sunt nelegitimi, — ceea ce dovedeşte scăderea numărului căsătoriilor şi sporirea concubinagiilor.

In oraşele bănăţene, situaţia este şi mai rea, faţă de sate.

Natalitatea lor abia atinge 11 la sută faţă de mortalitatea generală, care atinge 20 la sută (cea infantilă atinge 23 la sută).

In asemenea condiţii, problema populaţiei din Banat merită un examen mai aprofundat, spre a se cunoaşte cauzele scăderii numărului românilor din această parte a ţării, din moment ce deficienţa biologică este un fenomen constant şi în strânsă legătură cu structura socială, cu organizarea familiei, cu probleme de ordin etnic, economic, cultural şi etnic.

Intr'un studiu publicat în revista Institutului social Banat-Crişana (Anul IV, nr. 14), relativ la soluţiile în legătură cu problema declinului etnic al populaţiei româneşti din Banat, se constată, între altele, următoarele cauze ale deficienţei biologice: desconsiderarea instituţiei familiei şi a lipsei de igienă în familie; începerea vieţii conjugală la vârsta precoce; lipsa de ocrotire prenatală a mamei şi a copilului în vârsta mai mică de un an; întinderea avorturilor şi a alcoolismului; depresiunea morală şi materialismul exagerat.

D. dr. Grofşoreanu, care a făcut o anchetă etico-juridică, constată în raportul său:

„In Banat se clatină sfinţenia familiei, se năruie iubirea copiilor faţă de părinţi şi dragostea părinţilor faţă de copii, — se prăbuşeşte principiul autorităţii înlăuntrul familiei şi se zdruncină simţul datoriei şi al disciplinei în afară de cadrele ei".

O altă cauză este însăşi dezvoltarea economică şi culturală, în afară de cerinţele imperative etice şi naţionale, care a împins pe mulţi pe povârnişul periculos al egoismului şi materialismului, fără să se mai ţină seamă de interesele naţionale, de solidaritatea colectivă, de principiile şi tradiţiile sănătoase ce sunt la temelia vieţii sociale şi familiale.

Aşa dar, din toate studiile şi anchetele făcute de personalităţi competinte, ca şi din datele publicate în Buletinele demografice ale României, reese cât de îngrijorătoare este situaţia populaţiei româneşti din Banat, din cauze de ordin social, familial, economic, cultural şi moral şi în deosebi din cauza concepţiilor greşite privitoare la căsătorie şi familie.

Ca să înlăturăm toate aceste cauze, trebue să avem un plan bine studiat, care să poată fi pus în aplicare. Toate organele statului şi asociaţiile culturale şi patriotice trebue să activeze în toate direcţiile spre a asigura Banatului posibilităţi de redresare, de refacere şi de propăşire.

LECŢIILE ISTORIEI

—oxo—

O comparaţie a mareşalului Lyautey între epoca sec. III şi cea contimporană

Mareşalul francez Lyautey a stabilit o comparaţie între epoca sec. III d. Chr., când s'a produs declinul şi anarhizarea imperiului roman şi epoca contimporană.

O comparaţie între cele două epoci, atât de îndepărtate una de alta şi între cele două lumi, atât de deosebite prin structura şi mentalitatea lor, ar fi foarte greu de susţinut dacă n'am lua în seamă raporturile dintre cauzele determinante şi efectele lor, precum şi logica istorică, pe care mulţi o confundă cu fatalitatea, a desfăşurării evenimentelor.

Dacă am face abstracţie de acel raport între cauze şi efecte, ca şi de logica istorică a desfăşurării evenimentelor, nu am putea stabili o comparaţie între cele două epoci amintite de mareşalul Lyautey.

Căci, iată cum expune situaţia din sec. III d. Chr. d. Guglielmo Ferrero, cunoscutul istoric italian, în „Noua istorie romană", apărută anul trecut:

„Războaele continue, invaziile, lipsa generală de siguranţă, sărăcia universală, epidemiile, au rărit populaţia. Agricultorii au pierit în număr mare; mica proprietate a dispărut, cea mare s'a întins, ca şi terenurile necultivate; industria a suferit adânc pentru că numeroşi meseriaşi au pierit, iar mizeria crescândă a redus consumaţia; schimburile între Orient şi Occident şi între diferite provincii s'au întrerupt. Jocurile, atletii, teatrele şi spectacolele au încetat. Comerţul s'a paralizat din cauza lipsei de siguranţă şi a crizei transporturilor... Pe când bogăţia imperiului scade, sarcinile sporesc. Un fisc nemilos sângerează tot imperiul, ca să facă faţă cheltuelilor de război, întreţinerii armatelor numeroase şi ca să se îndulcească mizeria populaţiei prin lucrări publice şi donaţiuni.

Toate aceste cauze au provocat una dintre cele mai memorabile crize din câte pomeneşte istoria civilizaţiei umane".

Fireşte, că situaţia din epoca contimporană nu se poate asemăna cu situaţia din sec. III d. Chr., aşa cum a expus-o d. Guglielmo Ferrero, în ce priveşte permanenţa războaelor, invaziile barbarilor, epidemiile, raritatea populaţiei, sporirea marei proprietăţi, dispariţia spectacolelor publice, paralizia comerţului şi a industriei din cauza nesiguranţei generale şi a crizei transporturilor. Altele sunt însă cauzele reale, îndepărtate şi determinante, care au provocat efectele cunoscute din sec. III şi au contribuit la prăbuşirea imperiului roman. Acest imperiu care în apogeul său, — sub August — a avut o suprafaţă de 4 milioane km. p. şi o populaţie de 80 milioane locuitori, s'a putut menţine câteva secole numai printr'o bună organizaţie administrativă şi militară, printr'o politică realistă şi constructivă, bazată pe continuitate; printr'o selecţiune a valorilor în recrutarea conducătorilor afacerilor imperiului; prin aplicaţiunea severă a legilor; prin sancţionarea exemplară şi rapidă a guvernanţilor abuzivi, a funcţionarilor venali, a generalilor incapabili, a magistraţilor incorecţi şi a tuturor slujitorilor nedemni ai statului; ca şi printr'o cenzură aspră a moravurilor publice şi particulare.

Imperiul roman a fost tare şi temut, atâta vreme cât a dominat în conducerea sa, virtuţile civice şi militare ale Grahilor, Catonilor şi Cesarilor, spiritul de ordine şi de justiţie, — caracteristic poporului roman, — voinţa afirmată prin acte de autoritate, principiul continuităţii în opera de guvernământ şi deviza: apărarea statului este suprema lege.

A mai fost şi un alt factor, care a menţinut echilibrul şi cohesiunea acelui imperiu: înlăturarea elementelor străine în conducerea afacerilor publice şi a legiunilor prin recunoaşterea calităţei de cetăţean roman numai latinilor de origină şi celor asimilaţi, cari au binemeritat prin conduita şi actele lor, această supremă demnitate.

Când conducătorii din epoca de decadenţă a imperiului roman au nesocotit acele virtuţi civice şi militare, acele principii şi norme de guvernământ, de ordin politic, moral şi social; când bunul plac, abuzul, corupţia şi desfrâul au înlocuit legalitatea, corectitudinea şi decenţa; când elementele de altă origină etnică au fost încetăţenite şi legiunile au fost împestriţate şi chiar comandate de străini, simptomele decadenţei s'au manifestat.

Cine era să mai salveze imperiul condamnat pieirii, în sec. III, când forţele morale şi naţionale, slăbite sau distruse, au lăsat căi deschise forţelor distructive?

De aceea, mareşalul Lyautey a făcut aluzie la acele scăderi morale, politice şi sociale din sec. III-lea, care au precedat dislocarea imperiului roman şi care, oriunde şi oricând s'ar repeta, pot produce aceleaşi efecte dezastruoase. Istoria oferă instructive lecţii contimporanilor; dar, din nefericire, ea este rar consultată de politicianii prizonieri ai actualului şi electoralului.

R. SEIŞANU

Omagiul adus foştilor luptători belgieni

Regele Leopold al Belgiei strângând mâna unui fost combatant.

Plebiscit la Universitatea din Lwow

Varşovia, 6 (Rador). — Rectorul Universităţii din Lwow a hotărît să rezolve problema băncilor speciale pentru studenţii evrei printr'un plebiscit al tuturor studenţilor Universităţii.

Declaraţiile respective ale studenţilor pentru sau contra aşezării unor bănci speciale pentru studenţii evrei urmează să fie depuse la rectorat între 6 şi 10 Noembrie.

După plebiscit, rectorul va lua hotărârea definitivă, în această chestiune.

—oxo●oxo—

FILME

— Ai slăbit, draga mea. Ai făcut vreo cură?

— Nici pomeneală. Eu sunt femee serioasă, nu modernă. Ce m'a slăbit, sunt servitoarele.

— Ah! Mie-mi spui? Ce sufăr eu din cauza lor!

— Inchipueşte-ţi, dragă, eu beau cafea cu lapte simplă şi numai dimineaţa, iar ea bea cafea cu lapte cu calmac dimineaţa şi după amiazi!

— De ce-i dai?

— Pentru că aşa mi-a cerut şi pentru că trei luni n'avusesem servitoare.

— Să vă spun eu alta şi mai boacănă, intervine o prietenă. Intr'o zi am deschis sifonierul de faţă cu subreta mea, care făcea curăţenie în cameră. Ce credeţi că a urmat? Un suspin şi o exclamaţie: „Dumneavoastră aveţi zece rochii şi eu numai două!"

— Bolşevică, dragă!

— Dar să vedeţi pe-a mea. Eu nu mănânc seara. Iau ceai, căci altfel aş avea insomnie. Când am angajat-o şi i-am spus că nu va găti de cât la amiazi, mi-a răspuns înţepat: „Eu mănânc şi seara. fiindcă nu vreau să fac cură de supleţă. Al meu mă place şi aşa!"

— Eu nu îndur asemenea calvaruri. Le schimb în fiecare lună. De ce? Dintr'o consideraţiune de psihologie gospodărească. La început, servitoarele sunt supuse şi muncitoare. Mai târziu îşi iau nasul la purtare, fie pentru că te cred indulgentă, fie pentru că le pari cicălitoare. Eu le dau drumul înnainte de acel moment critic.

— Să vedeţi ce-am păţit eu. Trebue să ştiţi că prefer să fie ţâvnoasă de cât să mă prostească. Astfel, nu admit să ciupească nimic din casă. Cum n'am obiceiul să închid totul, controlez într'un chip foarte simplu. Pe sticlele de vin, rom, etc., însemnez cu creionul nivelul lichidului. Din cutia de zahăr cubic, încep să iau din primul rând şi nu scot o bucăţică din altul până ce nu se sfârşeşte cel precedent. In felul acesta, memoria vizuală îmi arată dacă s'a umblat în lipsa mea de-acasă. Ei bine, ce credeţi că am constatat zilele trecute, când m'am înapoiat? Semnele de creion erau la un lat de mână de lichidele rămase, — iar în cutia de zahăr toate şirurile aveau câte o strungăreaţă revoltător de mare!... Am dat-o afară, dragele mele!

Don José

—oxo●oxo—

Pentru eroii neamului

In şedinţa sa de Vineri, consiliul general al municipiului Bucureşti a votat — bine înţeles, cu unanimitate şi subliniind-o cu aplauze — propunerea de a fi improprietăriţi aci, în Capitală, marii mutilaţi şi invalizi ai războiului de întregire a ţării şi neamului. Faptul acesta constitue un act de dreptate şi în acelaş timp un gest de elementară recunoştinţă faţă de vitejii, cari şi-au lăsat pe câmpurile de luptă părţi din trupul lor, iar cu sângele lor vărsat fără precupeţire au cimentat măreaţa operă a unirii de veci a fraţilor de un neam şi de o lege.

Dacă frumoase hotăriri a consiliului general comunal al Capitalei ar fi de adus o obiecţiune, este doar întârzierea pusă pentru a înlesni crearea unui cămin, în care să-şi adăpostească trupurile sfârtecate vitejii cari au împins graniţele ţării până acolo unde se aude dulcele graiu românesc şi până unde drepturile noastre istorice sunt mai mult decât evidente.

Aceşti eroi, ale căror răni trupeşti constitue, ce-i drept, un titlu de glorie şi de mândrie, dar pentru aceasta nu sunt mai puţin dureroase şi mai fără leac, au trebuit să aştepte atâta amar de vreme, pentru ca să aibă, în sfârşit, parte de o recunoaştere a unor merite şi sacrificii faţă de care actul de recunoaştere sau, mai exact, de recunoştinţă, trage foarte uşor în cumpănă.

Să zicem însă, că e mai bine mai târziu decât niciodată, să felicităm pe edilii noştri pentru buna inspiraţie şi pentru fapta care îi onorează şi dându-i ca exemplu şi edililor din celelate oraşe ale ţării, să atingem în legătură cu improprietărirea invalizilor şi mutilaţilor de război, un alt punct al chestiunii, punct căruia îi atribuim o deosebită importanţă.

Să lămurim în ce anume constă.

S'a exprimat în discuţiile ce au avut loc la consiliul general, o teamă care este bine îndreptăţită. S'a exprimat teama de înstrăinare a terenurilor pe care s'a hotărît improprietărirea invalizilor şi mutilaţilor de războiu. Aceasta pentru simplul motiv că, pentru a avea o locuinţă, nu e deajuns să ai teren, ci îţi mai trebue şi bani, ca să construeşti locuinţa. Insă invalizii şi mutilaţii de războiu sunt, în genere, oameni necăjiţi, oameni care nu dispun de mijloace materiale.

Aşa fiind, nu este exclus ca la un moment dat nevoile existenţei zilnice să-i constrângă a-şi vinde lotul de teren ce li s'a dat de către primărie, ajungându-se ca în locul lor, să vezi răsărind proprietari străini de neamul nostru, de aspiraţiile acestui neam şi a căror legătură cu războiul de întregire a ţării trebue căutată în avantagiile şi foloasele materiale ce au avut de pe urma războiului.

E adevărat că pentru preîntâmpinarea într'o măsură apreciabilă a acestei primejdii, primăria municipiului Bucureşti a prevăzut în bugetul ei o sumă de două milioane de lei anual, sumă destinată să se vie în ajutor mutilaţilor şi invalizilor, pentru a-şi putea clădi căminurile.

Să sperăm că prin acest ajutor şi prin subvenţiile ce, la rândul lor, vor da primăriile sectoarelor, unde se găsesc proprietăţile de care ne ocupăm, primejdia înstrăinării va putea fi definitiv înlăturată.

Cu prilejul acesta, e oare nevoe să relevăm că înstrăinarea proprietăţii imobiliare dela oraşe, adică trecerea ei din mâna vechilor proprietari, cari au fost români, în stăpânirea unor oameni, cari numai români nu sunt, este un proces ce, în deosebi dela războiu încoace, se desfăşoară în continuu şi în proporţii alarmante?

Fac afirmaţia aceasta pe baza de date certe şi cu caracter oficial.

Instrăinarea se constată mai ales la proprietăţile imobiliare de raport, la proprietăţile din centrul oraşului, unde se ridică block-housurile ce tind a da Bucureştilor aspectul unui oraş american.

De aceea, şi din punctul de vedere al proprietăţii, problema românizării oraşelor este o problemă din cele mai importante.

N. BATZARIA

Sosirea M. S. Regelui şi a Marelui Voevod Mihai în Capitală

Eri seară la ora 7.40 a sosit în gara Mogoşoaia, M. S. Regele Carol al II-lea, însoţit de M. S. Voevodul Mihai, venind cu trenul regal din Cehoslovacia.

Impreună cu Suveranul au mai coborît d-nii Wewerka, ministrul Cehoslovaciei la Bucureşti şi Ilie Radu ofiţer de ordonanţă.

Pe peronul gării au fost salutaţi de d-nii: I. Inculeţ, vice preşedintele consiliului de miniştri, I. Costinescu, M. Cancicov, general Ilasievici, Valer Pop, V. P. Sassu, M. Negură, C. Sescioreanu, general Glatz, A. Bentoiu, general Gabriel Marinescu; d-nii N. N. Săveanu, preşedintele Adunării deputaţilor, Al. Lapedatu, preşedintele Senatului, Reuteswerd, ministrul Suediei; din partea palatului d-nii: generalul Zwiedenek, Ernest Urdăreanu, mare şambelan, colonel Filiti, lt. colonel Stavăr, prefectul palatului, Moţăţeanu, secretarul prefecturii poliţiei Capitalei, chestorii Paximade, Niculescu, Vintilă Ionescu, etc.

Suveranul şi M. S. Voevodul Mihai au plecat cu maşinile la Palatul Regal.

Alţi evrei arestaţi la Danzig

Varşovia, 6 (Radio Central). — *Din Danzig, se anunţă că autorităţile naţional socialiste din oraşul liber continuă arestarea a numeroşi evrei. Printre evreii arestaţi sunt proprietarul unui mare magazin de manufactură, Natan Schönfeld şi marele industriaş dr. Grodner, consul onorar al Olandei.*

Ambii sunt acuzaţi de contrabandă de devize şi fraude fiscale.

—oxo●oxo—

Zăcăminte de petrol în Cehoslovacia

Praga, 6 (Radio Central). — In Moravia de Sud, s'au descoperit zăcăminte de petrol, la o adâncime de 100 metri.

Pentru rafinarea petrolului extras, se va înfiinţa o rafinărie la Sokolnice.

Tot la Sokolnice, se vor amenaja instalaţii pentru exploatarea gazului metan.

Prima gală cinematografică românească la expoziţia din Paris

Paris, 6 (Rador). — *In sala „Ciné 37" din expoziţia internaţională a fost aseară prima gală cinematografică românească, organizată de comisariatul general al pavilionului României. Au luat parte membrii corpului diplomatic, comisarii generali ai diferitelor pavilioane, numeroşi profesori dela Sorbona şi reprezentanţii întregii prese pariziene.*

După executarea Imnurilor Naţionale francez şi român de către societatea corală „Cântarea României", d. Jacques Ancel a vorbit despre „România din punct de vedere etnic, social şi turistic".

Au urmat vederi din Bucureşti şi din restul ţării, realizate de Oficiul naţional de turism: Delta, industria lemnului în România şi altele.

Filmele, a căror proiecţiune a fost acompaniată de orhestra Dinicu şi de corul „Cântarea României", au impresionat prin aspectele inedite de viaţă ţărănească pe care le-au prezentat.

Scenele filmului în care apare M. S. Regele Carol II inspectând echipele regale au fost îndelung aplaudate de asistenţă.

SCRISORI DIN LONDRA

Nimic nu e pierdut

de AUGUR

Londra, Noembrie

Vechea formulă spunea: „Totul e pierdut, afară de onoare". Dar ceeace vedem petrecându-se în sânul comitetului de neintervenţie în Spania, ne ispiteşte grozav să spunem, dimpotrivă, că „nimic nu-i pierdut, afară de... Vom vedea curând dacă se poate evita sfârşitul formulei.

In adevăr, nimic nu e încă pierdut. Şedinţa de la 2 Noembrie a permis încă odată evitarea unei rupturi. Aceasta nu pentru că ruşii şi-au menţinut opoziţia faţă de planul britanic, ce cuprinde recunoaşterea dreptului de beligeranţă părţilor care se luptă în Spania, ci pentru că s'a putut realiza unanimitatea asupra propunerii de a se adresa pentru început naţionaliştilor şi republicanilor, spre a se avea şi părerile lor, asupra problemei retragerii voluntarilor străini. Această soluţie, care nu rezolvă nimic, permite să se câştige din nou timp. Şi vor trece din nou câteva săptămâni, în demersuri şi în manevre pe terenul spaniol. Mai târziu se va vedea. Pentru moment, nimic nu-i pierdut. Afară de onoare? O vom şti foarte curând.

In hotărîrea care s'a luat, există însă o latură curioasă. S'a hotărît să se refere totul, guvernelor din Salamanca şi Valencia. Pardon, vrem să spunem Barcelona, căci guvernul republican s'a refugiat acolo. Dar, dacă memoria nu ne înşală, sunt trei luni de când această propunere, de a se începe prin a lua avizul părţilor ce se află în război civil, a fost făcută de contele Grandi, delegatul italian. Atunci, cel puţin aşa ne amintim, s'au ridicat proteste violente împotriva metodei propuse. Astăzi, cu o întârziere de câteva luni, se obţine unanimitatea asupra ei. Lucrul poate fi de neînţeles, dar să ne mângâiem cu ideea că nimic nu-i pierdut şi că neintervenţia are în faţa ei câteva săptămâni de existenţă garantată.

Generalul Franco n'are motiv să se plângă de ultimul discurs al d-lui Eden, în Camera Comunelor. Secretarul de stat al afacerilor străine a fost faţă de el de o amabilitate perfectă şi chiar i-a dat sfatul cum să câştige războiul mai curând. De exemplu, este în discurs, pasagiul în care oratorul reproşa şefului naţionalist de a nu înţelege că repatrierea voluntarilor era în întregime în avantagiul său, pentru că aceasta i-ar permite să obţină imediat drepturile de beligerant, ceeace i-ar uşura blocusul naval al coastei cu porturi republicane. Ni se pare că tot noi avem dreptate, noi care am zis că nu te arunci deodată în braţele unui general victorios, ci te strecori în ele treptat.

In acelaş discurs al d-lui Eden, e o frază spirituală asupra sprijinului pe care Ducele pretinde că-l dă revendicărilor coloniale ale Germaniei. Inţelegem dificultatea în care se găseşte

(Continuare în pag. 2-a)

CUM LUPTĂ ROŞII SPANIOLI

O fotografie de pe frontul din Teruel:
Un miliţian roşu legat de mitralieră ...Aşa înţelege Comandamentul marxist să trateze pe propriii săi miliţieni, din cari vrea cu orice preţ să scoată eroi...

Times despre acordul dintre Anglia şi generalul Franco

Londra, 6 (Rador). — **In timp ce presa laburistă continuă să protesteze contra pretinsei recunoaşteri a guvernului spaniol Franco de guvernul britanic", ziarul „Times", în articolul său de fond de azi ocupându-se de trimiterea la Barcelona şi Salamanca a notelor pregătite de comitetul de neintervenţie, scrie următoarele: „Faptul că guvernul britanic a negociat cu guvernul din Salamanca numirea unor agenţi face ca acordul prevăzut să fie asemănător cu acel dintre generalul Franco şi Austria, Ungaria şi Elveţia".**

Ziarul adaogă că atitudinea guvernului din Valencia va depinde în mare măsură, de influenţa exercitată acolo de Rusia sovietică.

Unele manifestaţii ruso-file la Madrid au lăsat impresia că această influenţă este în creştere.